

EMD-bulletin

– nytt fra menneskerettsdomstolen i Strasbourg

Nr. 4 År 2017 Dato 29. mai Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

I april ble det avsagt en kategori-3 avgjørelse mot Norge.

Månedens utvalgte: I.D. v. NORWAY

Date: 04/04/2017 **Application no.:** 51374/16

Articles: 6; 8; 8-1; 8-2; 13; 35

Conclusion: Inadmissible

Saken omhandler:

Saken handler om hvorvidt myndighetenes avgjørelse om omsorgsovertakelse utgjorde brudd på artikkel 8 og artikkel 35.

Fakta:

Klageren er den norske statsborgeren I.D., født i 1989 og bosatt i F. Klageren er mor til X, født i august 2011. Klageren bor ikke sammen med far til barnet. I perioden september 2011-januar 2012 ble norske helsemyndigheter varslet om sviktende mental helse hos mor, og manglende oppfølging av datteren. Myndighetene fulgte opp forholdet med konsultasjoner og behandling, og da situasjonen ikke bedret seg ble det den 13. januar 2012 vedtatt midlertidig omsorgsovertakelse. Den 25. januar 2013 fattet fylkesnemnda vedtak om omsorgsovertakelse, og gav klageren samvær fire ganger i året, med tre timer per gang. Vedtaket ble begrunnet i morens sviktene mentale helse, og hennes manglende evne til å ivareta barnets behov for omsorg. På bakgrunn av erfaringer fra bruken av hjelpetiltak i saken, fant fylkesnemnda at videre hjelpetiltak ikke ville være tilstrekkelig til å avhjelpe manglene i barnets omsorg. Etter avgjørelsen levde klageren med barnet i skjul for myndighetene, inntil barnet ble plassert i fosterhjem den 4. oktober 2013 i forbindelse med sakens behandling i tingretten. Tingretten fant at klageren led av svak refleksjonsevne og manglet selvinnsikt og erkjennelse. Retten fant at vedtaket om omsorgsovertakelse var gyldig, all den tid videre hjelpetiltak ikke ville avhjelpe omsorgsbehovet. Den 4. mai 2015 ble klagerens anmodning om å overta omsorgen for barnet igjen avvist av fylkesnemnda, med den begrunnelse at barnets mentale helse nå viste tegn på at omsorgssvikten tidligere i livet hadde medført skjevutvikling, tilknytningsproblematikk- og forstyrrelser. Rapporter fra Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) underbygget dette. Heller ikke klagerens omsorgsevne var forbedret. I tillegg påpekte fylkesnemnda at barnets tilknytning til fosterhjemmet var så sterk at flytting ville medføre en risiko for ytterligere tilknytningsproblemer. Klagerens samværsrett ble utvidet til fem ganger i året, med tre timer per gang. Den 23. oktober 2015 ble fylkesnemndas vedtak opprettholdt som gyldig i tingretten.



Norsk senter for menneskerettigheter

Redaktør **Kjetil Mujezinović Larsen**

Kompilasjon og redaksjonsassistent **Eva Linn Oksavik og Vilde Hauan**

Kontakt & abonnement c.b.astrup@nchr.uio.no

Retten fant at selv om barnet fremstod normalt for sin alder, hadde det likevel et behov for omsorg utover det klageren var i stand til å gi. Selv om klageren nå hadde egen leilighet og inntekt, kontakt med familie og venner og alt i alt var i stand til å gi tilstrekkelig materiell omsorg, og dette utgjorde en vesentlig forbedring, fant retten det likevel tvilsomt om hun var i stand til å gi barnet forsvarlig emosjonell kontakt. Klageren var selv av den oppfatning at hun ikke hadde mentale problemer. Det fremkom imidlertid at hun hadde vært deprimert. Retten konkluderte med at også barnets tilknytning til fosterhjemmet talte mot omsorgsrett for klageren, men klagerens samværsrett ble utvidet til seks ganger i året, med tre timer per gang.

Lagmannsretten avviste ankebehandling av saken den 22. januar 2016. Den 31. mars 2016 ble ankenektelsen opprettholdt i Høyesterett.

Saken ble brakt inn for Domstolens andre seksjon den 1. november 1998.

Anførsler:

Klageren anførte at hennes rett til respekt for sitt privatliv og familieliv etter artikkel 8 ble krenket ved myndighetenes avgjørelse om å overta omsorgen for barnet. Hun hevdet at nødvendige hjelpetiltak ikke var utprøvd, og videre at samværsretten var altfor begrenset. Videre anførte hun at artikkel 6 var krenket fordi terskelen for å kreve omsorgen tilbakeført var altfor høy, ved at hun hadde bevisbyrden for egen omsorgsevne. Til sist anførte hun at artikkel 13 var krenket fordi de nasjonale domstolene ikke hadde avgjort spørsmålet om konvensjonsbrudd ved fastsettelsesdom.

Staten imøtegikk klagerens anførsler.

Domstolens vurderinger:

Domstolen besluttet først at klagerens anførsler i forbindelse med brudd på artikkel 6 var sammenfallende med anførselene vedrørende brudd på artikkel 8, og at det dermed var tilstrekkelig å vurdere brudd på artikkel 8.

Retten understreket at selv om artikkel 8 ikke oppstiller eksplisitte prosessuelle krav, kreves det likevel at beslutningsprosesser som leder opp til inngripende tiltak er rettferdige, og ivaretar de hensynene som ellers er beskyttet av bestemmelsen. Domstolen fastslo at omsorgsovertakelsen i den foreliggende saken utgjorde et inngrep i klagerens rett til privatliv og familieliv, og at tiltaket var i overensstemmelse med nasjonal rett. Neste steg ble derfor å vurdere om tiltaket var nødvendig i et demokratisk samfunn. Avgjørende for vurderingen er om tiltaket var begrunnet i hensyn som er relevante og tilstrekkelige under artikkel 8(2). Retten skal i vurderingen ta i betraktning at forestillinger om berettigelsen av offentlige inngrep i familielivet, varierer fra stat til stat med hensyn til tradisjoner og ressurser. Barnets beste skal imidlertid i alle tilfeller være av sentral betydning. Staten har en

§ Article 8 – Right to respect for private and family life

- 1. Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.*
- 2. There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.*

skjønnsmargin i slike saker. Domstolen skal i sin overprøving derfor ikke sette seg i statens sted, men foreta en vurdering av myndighetenes avgjørelse i lys av kravene i konvensjonen. Statens skjønnsmargin varierer i lys av sakens natur og alvorlighet. Retten uttaler på generell basis at dersom det har gått betydelig tid siden barnet ble plassert i fosterhjem, kan barnets interesse i å beholde stabile familieforhold veie tyngre enn den biologiske familiens interesse i gjenforening. Det avgjørende under artikkel 8 er om barnets biologiske familie er tilstrekkelig involvert i beslutningsprosessen til at deres familieliv og privatliv er respektert. I den foreliggende saken ble klageren involvert i alle trinn i beslutningsprosessen, og hennes omsorgsevne hadde vært gjenstand for grundig evaluering i alle instanser. Etter nasjonal lovgivning kunne klageren videre kreve omsorgen overført på nytt hver gang det var gått tolv måneder siden forrige vedtak, og hun ble dermed gitt adgang til jevnlig evaluering av omsorgsovertakelsen. Retten fant at den nasjonale domstolens avgjørelse var tilstrekkelig begrunnet, og at konklusjonen hverken var vilkårlig eller urimelig. Retten påpekte at det er den nasjonale domstolen som står nærmest til å vurdere sakens faktiske forhold, og at Domstolens overprøvingsadgang derfor er begrenset til en vurdering av om beslutningsprosessene i saken har vært rettferdige og at hensynene beskyttet i artikkel 8 er ivaretatt. På denne bakgrunn fant retten at vedtaket om omsorgsovertakelse ikke utgjorde et inngrep i artikkel 8. Denne delen av klagen var derfor åpenbart ugrunnet, og måtte avvises med hjemmel i artikkel 35(3) og artikkel 35(4).



Har du kommentarer eller spørsmål? Send mail til: c.b.astrup@nchr.uio.no

Deretter gikk Domstolen videre for å vurdere om det forelå brudd på artikkel 13. Retten fant at både fylkesnemnda og den nasjonale domstolen hadde vurdert klagerens anførsler om konvensjonsbrudd, og kunne derfor ikke se at hun var blitt fratatt retten til et effektivt rettsmiddel etter artikkel 13. Denne delen av klagen var derfor også åpenbart ugrunnet, og måtte avvises med hjemmel i artikkel 35(3) og artikkel 35(4).

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](https://lovdata.no)

*

*

*

+ Nyttige lenker

- Hudoc: EMDs database over egne avgjørelser
- Lovdata: EMD-sammendrag på norsk
- Informasjon om klage til EMD
- EMD-bulletins internettsider
- [Oversikt over EMD-dommer mot Norge](#)
- Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek